

Rovaniemen kasvuohjelma

Raportti vuosi 2020

Luonnos
Kaupunginhallitus 15.3.2021

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
1. Tausta	3
2. Elinkeinopoliittinen yleiskatsaus	3
3. Kasvuohjelman kilpailukytekijät	4
3.1. Maankäyttö ja toimintaympäristö	5
3.2. Osaaminen ja yhteistyö	9
3.3. Työllisyys ja osaavan työvoiman saatavuus	11
3.4. Kasvu ja kansainvälistyminen	14
3.5. Markkinointi	16
4. Kasvuohjelman mittarit	20

1. TAUSTA

Rovaniemen kaupungin kasvuohjelma vuosille 2019–2020 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 31.10.2018 (§ 410). Kasvuohjelma perustuu kaupunginvaltuuston 11.12.2017 hyväksymään Rovaniemen kaupunkistrategiaan vuodelle 2025.

Kasvuohjelmassa esitetään keskeiset elinvoimaa lisäävät toimenpiteet. Toimenpiteiden toteutumisesta on vastannut Rovaniemen kaupunki ja toimintaa on ohjannut kaupunginhallituksen alainen luottamushenkilöistä koostuva konsernijaosto ja organisaatiouudistuksen jälkeen elinvoimalautakunta.

Kasvuohjelman toimenpiteiden toteuttamisesta on vastannut peruskaupungin lisäksi konserniyhtiöt. Kaupungin organisaatiouudistuksen myötä Rovaniemen Kehitys Oy:n toiminta lakkautettiin ja yrityspalvelut liitettiin osaksi elinvoimapalveluiden toimialaa 1.1.2020 alkaen. Matkailumarkkinointiin liittyvät toimenpiteet on ostettu pääsääntöisesti Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:ltä. Rovaniemen kaupunki on tukenut Lappi-tason markkinointityötä osallistumalla House of Laplandin eri ohjelmiin. Työllisyyden edistämiseen liittyviä palveluja on ostettu pääosin Eduro – säätiöltä vuosittaisten palvelusopimuksien puitteissa.

Rovaniemen kaupungin uusi organisaatiomalli tuli voimaan 1.1.2020 alkaen. Uudessa organisaatiomallissa elinvoiman toimialaan sisältyvät yrityspalvelut, kansainvälisten asioiden palvelut, alueelliset kehittämispalvelut, asukastoiminnan kehittäminen, työllisyyspalvelut, tekniset palvelut sekä ympäristöpalvelut.

2. ELINKEINOPOLIITTINEN YLEISKATSAUS

Covid-19 pandemia vuonna 2020 vaikutti merkittävästi elinkeinoelämään eri toimialoilla. Matkailun romahtaminen ja useiden merkittävien tapahtumien peruminen tai siirto vuodelle 2021 vaikuttavat majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä ohjelmapalvelujen lisäksi myös muuhun palvelutuotantoon ja kauppaan. Vaikutukset rakentamiseen ja logistiikkayrityksiin ovat jo näkyvissä. Lapin liitto on arvioinut menetetyt suoran matkailutulon olevan Rovaniemen osalta yli 100 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Vuoden 2020 osalta on tilastokeskuksen lukuja hyvin rajallisesti käytettävissä. Tilastokeskuksen suhdannepalvelujen viimeisimmät tiedot ovat vuodelta 2019. Ko. tilastojen mukaan Rovaniemen kaikkien yritysten liikevaihto kasvoi 2,3 prosenttia ja henkilöstömäärä kasvoi 1,7 prosenttia. Eniten liikevaihto kasvoi seuratuilla toimialoilla majoitus- ja ravitsemustoiminnassa sekä rakentamisen toimialalla, joissa molemmissa liikevaihto kasvoi lähes 10 prosenttia. Liikevaihto kasvoi kaikilla muilla seuratuilla toimialoilla paitsi teollisuudessa liikevaihto pieneni yli 7 prosentilla vuonna 2018. Henkilöstön määrä kasvoi kaikilla toimialoilla. Suurin kasvu oli rakentamisen toimialalla, jossa henkilöstön määrä kasvoi lähes 7 prosenttia.

Viimeisimmät tiedot yritysten vientimääristä ovat vuoden 2020 ensimmäiseltä kvartaalilta, jolloin viennin määrä oli 14 prosentin laskussa. Vuoden 2019 osalta viennin arvon euroestimaatti oli 397,4 miljoonaa euroa ja laskua edelliseen vuoteen oli 3,4 prosenttia.

Matkailu kasvoi vahvasti vuodesta 2016 lähtien aina maaliskuuhun 2020. Covid-19 pandemia pysäytti kansainvälisen matkailun ja rekisteröidyt kansainväliset yöpymiset vähenivät 58 prosenttia vuonna 2020. Kotimaiset yöpymiset vähenivät yli 22 prosenttia ja kaikki rekisteröidyt yöpymisvuorokaudet vähenivät 46 prosenttia.

Joulukuussa 2020 Rovaniemellä oli 21 rekisteröityä majoitusliikettä, mikä oli 5 vähemmän verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Rekisteröity huonekapasiteetti väheni yli 16 prosenttia. Rekisteröimättömiä majoitusliikkeitä oli joulukuussa 2020 yhteensä 661 kpl. Vähennystä vuoden 2019 joulukuuhun oli 372 kpl. Rekisteröimättömä huonekapasiteettia oli Rovaniemellä 1102 huonetta joulukuussa 2020, mikä oli 37 prosenttia vähemmän kuin joulukuussa 2019.

Koronapandemia on vaikuttanut voimakkaasti työllisyyskehitykseen Rovaniemellä. Työttömyysaste oli viime vuonna keskimäärin 14,5 prosenttia, kun vuoden 2019 keskiarvo oli 10,5 prosenttia. Työttömiä oli viime vuonna kuukausitasolla keskimäärin 1200 enemmän kuin vuonna 2019. Nuorisotyöttömien määrä on kasvanut palvelualojen ahdingosta johtuen. Nuorisotyöttömiä oli kuukausitasolla noin 160 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut myös hieman, mutta selvästi koko maan keskiarvoa vähemmän. Pitkäaikaistyöttömiä oli noin 120 henkilöä enemmän kuukausitasolla kuin vuonna 2019.

Rovaniemen elinkeinoelämän tilanne heikkeni vuonna 2020. Omakotitalorakentaminen pysyi aiempien vuosien tasolla, mutta kerrostalorakentaminen hiipui johtuen mm. matkailutulon pientymisestä, joka on vaikuttanut asuntojen kysyntään rekisteröimättömän majoituskapasiteetin tullessa pitkäaikaisvuokramarkkinoille.

Kriisi on aiheuttanut joitakin konkurssseja sekä erityisesti merkittäviä lisälainoituksia toiminnan jatkamiseksi. Konkurssilainsäädännön palautuminen entiselle tasolleen tammikuun lopussa 2021 lisännee konkurssseja merkittävästi verrattuna vuoteen 2020, jolloin konkurssien määrä ei ollut erityisen suuri. Helmikuussa julkistetun pk-yritysbarometrin mukaan yritysten suhdanneodotukset ovat edelleen negatiiviset, mutta ovat hieman parantuneet syksyn 2020 mittauksesta.

Kaupungin talouden haasteet ja säästöpainet vaikuttavat elinvoimapalveluiden mahdollisuuksiin ja suorituskykyyn käynnistää itse, tai osallistua sidosryhmien esittämiin uusiin avauksiin elinvoiman vahvistamisessa.

3. KASVUOHJELMAN KILPAILUKYKYTEKIJÄT

Rovaniemen kasvuohjelman tavoitteena on vastata kysymykseen siitä, miten Rovaniemen kaupunki voi omassa toiminnassaan edistää ja tukea yritystoiminnan ja työllistymisen edellytyksiä alueen kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Kasvuohjelmassa on tunnistettu viisi kilpailukykytekijää:

1. Maankayttö ja toimintaympäristö
2. Osaaminen (TKI) ja yhteistyö
3. Työllisyys ja osaavan työvoiman saanti

4. Kasvu ja kansainvälistyminen

5. Markkinointi

3.1. Maankäyttö ja toimintaympäristö

Maankäytön ja toimintaympäristön merkitys kaupungin kilpailukyvyyn vahvistamisessa on olennainen, koska kaupungilla on selkeä vetovastuu näiden tekijöiden kehittämisessä. Rovaniemellä on useita elinkeinopoliittisesti merkittäviä kehitettäviä alueita, joiden edelleen jalostamisella ja kehittämisellä on myös kaupungin talousarvioon vaikuttava suuri potentiaali. Kaupungin kasvun ja talouden kannalta merkittävimmät alueet ovat keskustan alue, Valionranta ja Pöyliöranta, Sairaalanniemi, Napapiiri, Ounasvaara sekä teollisuuden että kaupan keskittymien alueet ja Rovaniemen kylien alueet. Rovaniemen kaupunkikonsernin tulee vahvistaa osaamistaan alueiden ja kiinteistöjen jalostamisen osalta.

Maankäytön ja toimintaympäristön kilpailukykytekijät voidaan jakaa alueiden suunnitteluun ja kaavoitukseen, liike- ja teollisuustonttien markkinointiin, elinkeinotoiminnan kannalta kehitettäviin aluekokonaisuuksiin, infrastruktuuriin, kiertotalouteen ja logistiikkakysymyksiin.

Alueiden suunnittelu, kaavoitus ja tonttitilanne

Rovaniemen alueidenkäytön strategia on juuri päivitetty, ja se viedään päätäntään keväällä 2021. Ko. strategia on perusta käynnistettävälle yleiskaavatyölle. Kumppanuuskaavoitusta on jatkettu toimintamallina isompien kokonaisuuksien yhteydessä esimerkiksi Valionrannan osalta. Kaupunkirakennetta tiivistetään kaupunkistrategian mukaisesti.

Rovaniemen asemakaava-alueella on käynnistynyt useita sekä asumiseen ja matkailuun liittyviä kaavahankkeita ja investointisuunnitelmia. Matkailun kannalta merkittävimmät kaavahankkeet koskevat keskustan hotellisuunnitelmia (Lapinmaa – kortteli, Antinkulma ja Napapiiri, Valionranta). Majoitusta on suunnitteilla myös entisen lääninhallituksen ja Valionrannan alueelle asuntotuotannon lisäksi. Ounasvaaran Golf-kentän alueen kaava on saanut lainvoiman ja sinne on suunnitteilla matkailuelinkeinoa palvelevaa toimintaa. Napapiirin alueen kaava odottaa korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä, jonka toivotaan tulevan vuonna 2021. Asumisen osalta merkittävimpiä kaavoituskokonaisuuksia ovat Sairaalanniemi ja Pöyliöranta.

Rovaniemen tonttitarjonnan tilanne on hyvä. Omakotitontteja on tarjolla n. 150 ja kerrostalotontteja on useita. Rovaniemen kaupungin panostaa raakamaan hankintaan, koska maankäytön prosessit ovat pitkiä.

Asuntorakentaminen Rovaniemellä on jatkunut edelleen vilkkaana, erityisesti omakotitalojen osalta. Vuosina 2016–2019 on valmistunut keskimäärin 651 uutta asuntoa, kun valmistuneiden asuntojen keskiarvo vuosina 2013–2015 oli 505 kpl. Kerrostalorakentaminen on vuoden 2020 aikana hieman tasaantunut aikaisemmista vuosista. Vuonna 2020 on myönnetty rakennuslupa 449 uudelle asunnolle. Omakotirakentaminen on ollut aikaisempaa vilkkaampaa.

Kauppatorin ja kävelykadun alue

Kävelykadun alueen suunnitteluun vaikuttavat vahvasti keskustaan suunnitellut suuret hotellihankkeet, joiden kaavoitus on kesken.

Rovaniemi on jäsen Elävät kaupunkikeskusta ry:ssä. Rovaniemen keskustan alueesta on tehty elinvoimalaskenta keväällä 2020. Keskustan alue on laajempi kuin kävelykadun alue ja myös kauppatorin alue ymmärretään keskustaksi. Alueen elinvoimaa kuvaava luku lasketaan laskemalla kaupat ja ravintolat yhteen. Tästä luvusta vähennetään tyhjät liiketilat ja näin saatu luku jaetaan asukasluvun määrällä. Yleinen trendi on, että kaupunkikeskustojen elinvoimaluku on ollut laskussa jo pari viime vuotta ennen COVID-19 pandemiaa. Kaikkien tutkittujen kaupunkikeskustojen elinvoima laski keväällä 2020 lähes 6 prosenttia kun taas Rovaniemen kaupunkikeskustan elinvoima laski vastaavana ajankohtana 4,5 prosenttia. Tässä laskelmassa ei ole otettu huomioon pandemian vaikutuksia.

Rovaniemen kaupunkikeskustan eri toimijoiden välistä toiminnallista yhteistyötä kehitetään edelleen. Lapin ammattikorkeakoulu, Rovaniemen kaupunki ja alueen yrittäjät toteuttavat yhdessä Rovaniemen kaupunkikeskustan kehittämishanketta, jonka tavoitteena on luoda alueen yritysten ja Rovaniemen kaupungin yhteinen toiminta- ja rahoitusmalli kaupunkikeskustan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Hankkeen aikana aktivoidaan ja lisätään Rovaniemen kaupunkikeskustan jatkuvaa ja suunnitelmallista yhteistoimintaan painottamalla vastuullisuutta, yhteisöllisyyttä sekä paikallisuutta.

Kemijoen ranta-alue ja Koskipuisto

Kemijoen ranta-alueen kehittymiseen vaikuttavat vireillä olevat suunnitelma koskien Sairaalanranta- ja entistä lääninhallituksen aluetta. Koskipuiston kaavamuuks on tulossa valtuuston käsiteltäväksi ensi vuoden alkupuolella.

Kemijoen ranta-alueen uudistaminen vaatii erillisen kehittämishankkeen.

Napapiirin alue

Napapiirin alue SantaPark – lentokenttä – Joulupukin Pajakylä on Rovaniemen matkailun käyntikortti, missä vierailee vuosittain yli puoli miljoonaa kävijää. Napapiirin kaava-alueen ratkaisua odotetaan korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Ennen COVID-19 pandemiaa Napapiirin alueella oli merkittävää kysyntää liiketonteista, joita tällä hetkellä kaupungilla ei ole tarjota.

Napapiirin kehittämistä on edistetty elinvoimapalvelujen kautta kanavoituvalla Napapiirin kehittämisrahalla. Napapiirin kehittämisrahalla on tehty suunnitelma alueen visuaalisesta ilmeestä sekä tarkennettu opastussuunnitelma. Kehittämisrahaa on myös käytetty alueen pienimuotoisiin korjauksiin, valaistuksiin, istutuksiin sekä alueen turvallisuutta parantaviin uudistuksiin.

Joulupukin Pajakylän osuuskunta toteuttaa ”Santa Claus Village - ympärivuotinen kansainvälinen matkailukeskus” hanketta, jonka puitteissa aluetta kehitetään yhteistyössä ympäröivän maaseudun ja etenkin siellä olevien ohjelmapalveluyritysten kanssa.

Ounasvaaran alue

Ounasvaaran alueen elinvoimaisuutta vahvistetaan ja tuetaan, jotta alueesta muodostuisi kaupunkistrategian tavoitteen mukaisesti vahva liikunnan, hyvinvoinnin ja matkailun keskittymä. Rovaniemen kaupunginhallitus päätti 8.10.2018 perustaa Ounasvaaran alueen kehittämistyöryhmän, joka raportoi toiminnastaan kaupunginhallitukselle 7.10.2019 § 328. Kaupunginhallituksen hyväksymässä suunnitelmassa esitetään, että kehittämistyöryhmän työtä jatkamaan perustetaan Ounasvaaran koordinaatioryhmä ja sen ohjaukseen reittityöryhmä ja urheilutyöryhmä. Lisäksi Seuraparlamentti osallistuu kehittämistyöhön. Ounasvaaran koordinaatio työryhmän tehtävänä on hankerahoituksen kartoitus ja mahdollisuus palkata Ounasvaara-koordinaattori. Kehittämissuunnitelmassa on lisäksi kartoitettu alueen n. 40 kehittämiskohdetta.

Ounasvaaralle on tarkoitus tehdä hankerahoituksella Master Plan, joka pyrkii löytämään kehittämisideoista rohkeita ja innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti alueen kestävän matkailun vahvistamiseksi.

Ounasvaaran investointien osalta Golf-puiston kaava on lainvoimainen ja alueen tonttien hinnoittelu on tehty 2020. Alueen tonttien luovutus on tarkoitus kilpailuttaa kevään 2021 aikana. Lapin ammattikorkeakoulu ja Rovaniemen Kehitys Oy ovat saaneet myönteisen rahoituspäätöksen Energiatehokas arktinen lumi – hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on parantaa Ounasvaaran ensilumen olosuhteita.

Teollisuuden ja kaupankeskittymien alue

Teollisuus- ja liiketontteja on tarjolla Teollisuuskylän, Lampelan ja Jääskeläisen alueella. Eteläkeskuksessa on käynnissä muutos teollisuustontteista liiketontteiksi ja Saarenkolmion teollisuus- ja liiketontit saadaan jakoon vuonna 2021 kaavan vahvistuttua. Hypermarketti Minimani on valmistunut Lampelan alueelle syksyllä 2020.

Liike- ja teollisuustonttien markkinointia tehostetaan esim. verkkosivu-uudistuksen ja kaupungin elinvoimapalvelujen uudelleen organisoinnin avulla.

Alueiden siisteys, turvallisuus ja visuaalinen ilme

Rovaniemen kaupunki on panostanut viihtyisyyteen ja ympäristöön sekä kävely- ja pyöräilyolosuhteisiin kaikkien suurten liikennehankkeiden yhteydessä. Asuinalueiden turvallisuuteen liittyen katuvalaistuksen uusimistyö on jatkunut.

Infrastrukturi, kiertotalous ja kaupunkikuva

Suurimmat infrastruktuurihankkeet ovat liittyneet teiden ja logistiikkayhteyksien parantamiseen. Suurimpia toteutettuja hankkeita ovat Teollisuustien ja Suosiolantien kiertoliittymän rakentamisen ja peruskorjaus.

Tietoliikenne verkkoja on parannettu Rovaniemen kylien alueella sekä Joulupukin Pajakylässä. Joulupukin Pajakylään on rakennettu vierailijoille tarkoitettu ilmainen langaton verkkoyhteys ja ko. toimintamallin laajentamista kaupungin keskustan alueelle tutkitaan.

Rovaniemi on ollut rahoittamassa Arktisen datakaapelin ensimmäistä suunnitteluvaihetta ja toinen kehittämisvaihe on käynnistymässä. Rovaniemen kaupunkikonsernin yritykset (Rovaniemen Kehitys Oy, Napapiirin Vesi ja Energia Oy ja LapIT Oy) ovat osakkaina vuonna 2020 perustetussa Cinia Alliance Oy:ssä, jonka tarkoitus on viedä Arktisen datakaapelin kehittämistyötä eteenpäin. Rovaniemi on myös mukana Oulun yliopiston hallinnoimassa Arktiset datakeskukset – hankkeessa, jonka tarkoituksena on tutkia Pohjois-Euroopan eri alueiden kilpailukykyä datakeskusten sijoittautumisalueena.

Rovaniemen kaupunki on yksi Suomen kiertotalouden edelläkävijäkunnista. Kymmenen kiertotalouden edelläkävijäkunnan yhteishanke on Circwaste – hanke, jonka tarkoituksen on edistää materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä ja materiaalien kierrätystä. Rovaniemen kaupunki, Napapiirin Energia ja Vesi Oy sekä Napapiirin Residuum Oy ovat teettäneet Circwaste – hankkeen mukaisen kiertotalouden tiekartan, jonka kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2019 lopulla. Vuoden 2020 alkupuolella tehtiin hiilinieluselvytys, jonka mukaan Rovaniemen hiilinielut ovat noin kolme kertaa suuremmat kuin hiilidioksidipäästöt.

Rovaniemen kaupunki, Napapiirin Energia ja Vesi Oy sekä Napapiirin Residuum Oy ovat aloittaneet Alakorkaloon kohdistuvan kiertotalouspuisto hankkeen. Hankkeessa on tähän mennessä tehty biojätteen ja poltettavan jätteen erillisselvitykset. Selvitysten mukaan biojätelaitos on kannattavaa rakentaa Rovaniemelle, mikäli koko maakunnan biojätteet saadaan laitokselle käsiteltäväksi. Myöskin Lapin liiton hallinnoima Välkky-hanke suosittaa yhden biojätelaitoksen rakentamista Lappiin, Rovaniemelle. Tällöin se voi käsitellä mm. tunturialueiden matkailukohteissa syntyvän biojätteen kohtuullisen kuljetusmatkan päässä. Poltettavan jätteen laitos voidaan rakentaa, jos laitokselle saadaan noin 2,5 kertaa Rovaniemeltä nyt tulevan poltettavan jätteen määrä.

Kaupunkikuvan parantamista uudisrakentamisessa ohjaa kaupunkikuvatyöryhmä, jossa on ulkopuolinen arkkitehti asiantuntijajäsenenä. Tulokset ovat olleet erittäin hyviä. Suunnitelmien laatu on parantunut ja isoissa hankkeissa se on jo osa normaalia lupa prosessia. Ulkopuolisella asiantuntijalla vahvistettu työryhmä on toiminnassa erittäin harvoissa kaupungeissa Suomessa.

Logistiikka ja reitistöt

Rovaniemen liikenneyhteyksiä on parannettu em. infrastruktuuri hankkeilla. Linkkari - joukkoliikennettä on kehitetty viestintää tehostamalla ja kokeilulla, jonka aikana vammaisille henkilöille tarjotaan maksutonta paikallisliikennettä. Linkkarin toimintaan on suunnitteilla mobiililippu sekä reaaliaikainen reittiopas.

LuontoRovaniemi – hanke on Rovaniemen kaupungin, metsähallituksen ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteishanke, jonka tavoitteena on alueen monimuotoisten luontopalvelujen käytön kasvattaminen ja vahvan Luonto Rovaniemi brändin rakentaminen. Hankkeessa on kehitetty sähköinen palvelukokonaisuus pilottialueille, joita ovat Koivusaaren luontopolku, Puistolammen esteetön reitti, Joulupukin metsän luontopolku sekä Könkäänsaaren esteetön luontopolku ja Kielosaaren kasvi- ja sienipolku. Hankkeen aikana on myös käynnistetty yhdysreitiselvitys Napapiiri – Vaattunkiköngäs.

Ounasvaaran reitistöä on kestävytetty sorapintaiseksi ja Ounaspaviljongin tapahtuma-alueen kenttää on laajennettu.

3.2. Osaaminen ja yhteistyö

Osaaminen ja yhteistyö kilpailukykytekijää vahvistavissa toimenpiteissä painopisteitä ovat yhteistyö yritysten ja yrittäjäjärjestöjen kanssa sekä yhteistyö oppilaitosten kanssa. Toimenpiteillä pyritään myös edistämään oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

Rovaniemen kaupunki on mukana TKI – hankkeissa, jotka liittyvät arktiseen kiertotalouteen, energiatehokkuuteen ja vähähiilisyyteen.

Rovaniemen kaupunki, Lapin korkeakoulukonserni ja Lapin liitto ovat yhdessä valmistelleet sopimusta valtion kanssa innovaatiotoiminnan vahvistamisesta tuleville seitsemälle vuodelle. Sopimuksessa sovitaan lähitulevaisuuden strategisista kasvun kärjistä ja innovaatiotoiminnan järjestämisestä.

Innovaatiotoimintaa vahvistavat ekosysteemisopimukset ovat valtion ja yliopistokaupunkien välisiä sopimuksia, jotka mahdollistavat kaupunkien ja valtion tiiviimmän yhteistyön tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden tueksi. Sopimuksilla kehitetään yhteistoimintaverkostoja, vahvistetaan osaamiskärkiä sekä lisätään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta. Rovaniemen kaupunki yhteistyökumppaneidensa kanssa valitsivat sopimuksen painopistealueiksi arktisen matkailun ja tulevaisuuden hyvinvointipalvelut sekä etäisyyksien hallinnan. Läpileikkaavina teemoina on palvelumuotoilu, kansainvälisyys, uudet liiketoiminnan mahdollisuudet sekä osaamisen vahvistaminen ja uudistaminen.

Yhteistyö oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa

Rovaniemen kaupunki, Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen koskien Rovaniemen rakentamista arktisen osaamisen kansalliseksi ja kansainväliseksi pääkaupungiksi. Lisäksi Rovaniemen kaupunki on tehnyt laaja-alaisen kumppanuussopimuksen alueen korkeakoulujen ja Rovaniemen koulutuskuntayhtymä Redun kanssa.

Rovaniemen kaupungin, oppilaitosten, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä on kehitetty yhteisten hankesuunnitelmien kautta. Näitä hankkeita ovat mm. Rovaniemi Arctic Spirit, Lapin mikroyritysten kehittäminen, Energiatehokas arktinen lumi, Matkailun kestävä kehitys – Tourism Friendly Cities ja Digi-ACE. Lapin yliopisto on lisäksi ollut mukana valmistelemassa ”Kansainvälisen arktisen muotoilupääkaupungin palvelumallin luominen” –hankkeen rahoitushakemusta. Perinteistä yhteistyötapaahtumaa, Arctic Design Week -muotoiluviikkoa 2020, ei pandemian takia peruttu, vaan siirrettiin muutaman päivän sisällä verkkoympäristöön niiltä osin kuin mahdollista.

Lapin mikroyritysten kasvuverkosto -hankkeen vuoksi yksi Rovaniemen Kehitys Oy:n yrityskehittäjistä oli 1.5.2019–30.4.2020 välisen ajan työajastaan 50 % Lapin yliopiston palveluksessa ja yliopisto vastasi palkkakuluista tältä osin. Hanke päättyi syksyllä 2020 ja toimintaa jatketaan Business Rovaniemen omana työnä. Hankkeen toisen vaiheen valmistelu on käynnistetty yhdessä korkeakoulujen kanssa.

Lapin ammattikorkeakoulu ja Rovaniemen kaupunki toteuttavat yhdessä Rovaniemen kaupunkikeskustan kehittämishanketta (ROKKE), jonka tavoitteena on luoda pk-yritysten kanssa yhteinen toiminta- ja rahoitusmalli kaupunkikeskustan pitkäjänteisen ja strategisen yhteistyön kehittämiseen.

Rovaniemi on vahvistanut Lapin ammattikorkeakoulun koordinoimaa kylmän ja talven osaamiskeskittymää sekä Ounasvaaran hyvinvointi-, liikunta-, valmennus- ja urheilukeskusta osallistumalla eri kehittämishankkeisiin kuten Arktinen energiatehokas lumi kehittämis- ja investointihankkeet. Matkailun koulutus- ja tutkimusinstituutin kanssa on keskitytty matkailun kestävästä kehitystä edistäviin hankkeisiin.

Kasvuohjelmaan kirjattu Rovaniemen arktinen tiede-, taide- ja yrityspuisto ei tule toteutumaan esiselvityksen pohjalta. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunta on vuokrannut tiloja yliopistolta start-up – yrityksille ja aloittelevia yrityksiä on sijoittunut Rovaniemen Kehitys Oy:n vuokraamiin tiloihin RoiHub – mallilla. RoiHub – toiminta siirtyi Rovaniemen Markkinakiinteistöt Oy:lle alkuvuodesta 2020.

Rovaniemen kaupunki tukee korkeakoulujen opiskelijoiden Lapland Entrepreneurship Society Ry:n toimintaa vuosittaiselle avustuksella. Yhdistyksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden osaamista yritys- ja innovaatiotoimintaan liittyen.

Rovaniemen kaupunki osallistuu Lapin yliopistoon sijoittuvan työelämäprofessorin rahoitukseen. Työelämäprofessori liittyy erityisesti yhteiskunnan ja kaupungin digitalisaatioon.

Yhteistyö yritysten kanssa

Rovaniemen kaupunkikonserni on perinteisesti järjestänyt yhteistyössä kaupungin, yrittäjäjärjestöjen ja muiden elinkeinotoimijoiden kanssa yhteisiä tilaisuuksia kuten elinkeinoseminaarit, Poro Vip, Leidit Laiturilla sekä erilaisia verkostoitumis- ja työpajatilaisuuksia. Lisäksi Visit Rovaniemi on järjestänyt erilaisia tilaisuuksia yrityksille.

Kaupunginjohtajan aamukahvitilaisuudet jäivät alkuvuonna 2020 toteuttamatta yrityspalvelujen organisoituessa osaksi kaupunkia ja sen jälkeen pandemian vuoksi. Kaupunginjohtaja ja elinvoimapalvelujen toimialajohtaja vierailivat syyskauden aikana kuudessa rovaniemeläisessä yrityksessä Rovaniemen Yrittäjät ry:n kanssa järjestetyn Kaupunginjohtaja kylässä -yrityskiertueen merkeissä. Yrittäjien kanssa suunnitellut tapaamiset laajemmalla osanottajajoukolla jouduttiin peruuttamaan pandemian vuoksi.

Maahanmuuttajataustaisille yrittäjille järjestettiin 25.10.2020 yhdessä Business Ladies -hankkeen kanssa verkostoitumistilaisuus True Beauty -tapahtuman puitteissa. Tilaisuuteen osallistui 20 maahanmuuttajataustaista yrittäjää.

Rovaniemen kaupunkikeskustan kehittämishankkeen puitteissa on järjestetty kuudet kehittämisaamukahvit. Hanke järjesti Jouluikkunasuunnistuksen eli kaunein jouluikkuna –kilpailun yhdessä Likiliikkeen ja Uusi Rovaniemen kanssa. Kilpailuun osallistui 20 yritystä ja yhteensä 729 osallistujaa. Rovaniemen elävän joulukalenterin 2020 toteutukseen osallistui 39 eri tahoja ja yhteensä 200 eri toimijaa ja 13 yritystä.

Rovaniemi tukee Likiliikkeen toimintaa ja kaupunki osallistui vuoden lopussa päättyneeseen Lapin yrittäjien Lapin hankinta-asiamies – hankkeeseen. Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:n palvelusopimuksen puitteissa kaupunki osallistuu Visit Rovaniemen ja sen yli 200 yrityksen yhteismarkkinointiin. Rovaniemen kaupunki tekee yhteistyötä Joulupukin Pajakylän osuuskunnan kanssa Napapiirin kehittämisrahan puitteissa. Ounasvaaran alueen kehittämistyöryhmän työhön on osallistunut myös alueen yritykset.

Kyliä asukkaiden ja yritysten kanssa on toteutettu Rovaniemen kylästrategia 2025, joka toteuttaa osaltaan Rovaniemen kaupunkistrategiaa. Alueelliset palvelut hallinnoivat ja toteuttavat ”Kyliä Rovaniemi” – hanketta, jonka avulla tavoitellaan vireää kylätoimintaa, kyliä välistä toimintaa ja vahvaa sidosryhmäyhteistyötä sekä hyvinvointia kyliä ihmisille. Osa kylistä on mukana toteuttamassa Joulupukin Pajakylän kehittämishanketta. Lapin ammattikorkeakoulun metsätalousinsinööriopiskelijat ovat laatineet 28 kylälle maisemanhoitosuunnitelmat, joiden toteutus käynnistyy kyläyhdistysten toimesta vuoden 2021 aikana.

3.3. Työllisyys ja osaavan työvoiman saatavuus

Toimivat rakenteet ja yhteistyömallit työllisyysasioissa

Kasvuohjelmassa yhdeksi keskeiseksi painopisteeksi on nostettu tiivis yhteistyö kaupungin, koulutusorganisaatioiden, yritysten sekä TE-hallinnon kanssa. Yhteistyötä on konkreettisesti tehty esimerkiksi Nuorten Ohjaamo -alustalla. Viime vuonna käynnistyi myös vastaavanlainen toimintamalli yli 30-vuotiaille, Osaamo. Osaamon kautta on tuotu alueen oppilaitokset ja elinkeinoelämää entistä tiiviimmäksi osaksi työllisyyden ekosysteemiä.

Koronapandemian vuoksi viime vuonna työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamisen edistämisen mahdollisuudet ovat vähentyneet. Yhteistyörakenteiden kehittämisen painopiste on ollut viime vuonna oppilaitosten kanssa tehtävässä päivittäisessä yhteistyössä. Tiivis oppilaitosyhteistyö mahdollistaa työnhakija-asiakkaille uraohjauksen sekä osaamisen tunnistamisen ja osaamisen kehittämisen ratkaisut.

Yritysyhteistyö on pandemian vuoksi hieman vähentynyt ja yhteisiä rekrytointitapahtumia jouduttiin aluksi perumaan ja sittemmin järjestämään ainakin osittain etätoteutuksella. Rekrytoinnin sijaan siirryttiin tarjoamaan palveluja lomautetuille ja irtisanotuille työntekijöille. Uutena pilottina kehitettiin ja kokeiltiin Kaamoskeikka-konseptia, jossa tuotiin yhteen keikkatyön tarjoajia ja työn tekijöitä. Kampanjan tavoitteena oli tuoda esiin kevytyrittäjyyttä yhtenä työllistymisen vaihtoehtona.

Kaupunki on edelleen hakeutunut aktiivisesti kokeiluihin ja kehittämishankkeisiin. Viime vuoden suurin valmistelutyö liittyy 1.3.2021 alkavaan työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun, johon Rovaniemi hakeutui yhdessä Tornion, Sodankylän ja Kemijärven kanssa. Kokeilun valmistelussa ovat olleet mukana muun muassa oppilaitokset, kansaneläkelaitos, Lapin TYP, Lapin TE-toimisto ja Lapin ELY-keskus. Kunnan sisällä valmisteluun ovat osallistuneet työllisyyspalvelujen lisäksi sosiaali-, terveys-, nuoriso- ja yrityspalvelut.

Lisäksi kaupunki hakeutui sosiaali- ja terveysministeriön Työkykyohjelman mukaiseen kehittämishankkeeseen yhdessä Kemijärven kaupungin kanssa. Työkyky käyttöön -hanke edistää osatyökykyisten työkyvyn tuen palvelumallin rakentumista sekä heidän työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Työkyky -hanke toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa sekä laajemman yhteistyöverkoston kanssa. Työttömien työ- ja toimintakyvyn arvioinnin palveluprosessia kehitetään yhdessä tulevaisuuden sote-keskus hankkeen kanssa. Lisäksi kaupunki on kumppanina monissa alueen työllisyshankkeissa ja hankkeet tullaan nivomaan osaksi työllisyyden kuntakokeilujen toteuttamista. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelut (TYP) toiminta saadaan kuntakokeilun myötä tiiviimmin osaksi työllisyyspalveluja kasvuohjelman mukaisesti.

Kaupungin hankintaohjelmaa ollaan päivittämässä ja osana päivitystyötä on tarkasteltu myös sosiaalisten hankintakriteerien käyttöönottoa. Tuetun työllistämisen osuuskunta-mallia on kehitetty Eduro-säätiön hankkeella. Myös valtakunnan tasolla on pohdittu osuuskunta-mallia vaikeimmin työllistyvien osatyökykyisten työllistämiseen. Kuntien osalta odotellaan valtakunnallista ratkaisua ja rahoitusmalleja toimintaan.

Kaupunkikonserni työllistäjänä

Työllistämistoimintaa on vähentänyt koronapandemian vaikutukset kaupungin yksiköiden toimintaan sekä veloitetyöllistämisen keskeytyminen ajalla 1.7.–31.12.2020. Työllistämistoiminta kohdentuu veloitetyöllistettäviin, pitkäaikaistyöttömiin ja nuoriin. Kuntalisän kautta tuetaan pääosin yli 2 vuotta työttömänä olleiden työllistymistä.

Kuntatyöllistämisen määrärahoilla työllistettiin viime vuonna kaupungin yksiköihin 104 henkilöä ja Edurolle seitsemän henkilöä. Lisäksi kuntalisän avulla tuettiin 84 henkilön työllistämistä järjestöihin, säätiöihin tai yhdistyksiin. Oppisopimuskoulutusta on pilotoitu osana kuntatyöllistämistä ja sitä kehitetään ja lisätään edelleen. Edelleensiirtämisen kokeiluja ei ole vielä tehty. Kuntalisän laajentaminen yrityksiin edellyttäisi kuntalisän määrärahan merkittävää lisäystä, asiaa tarkastellaan vuoden 2021 aikana ja sovitetaan yhteen tulevan valtionhallinnon palkkatukiudistuksen kanssa.

Yhteistyötä kolmannen sektorin työnantajien kanssa on tiivistetty, lisäksi ollaan oltu aktiivisesti mukana hakemassa työmahdollisuuksia mm. kyläyhdistyksistä. Siten järjestötyöllistämistä on saatu lisättyä ja kuntalisän käyttö on lähes kaksinkertaistunut vuoteen 2019 verrattuna. Kuntalisää haki vuoden 2020 aikana kaikkiaan kahdeksan kolmannen sektorin toimijaa, mikä on kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna.

Koronapandemia vaikutti merkittävästi myös nuorten kesätöihin. Kaupungin yksiköt eivät voineet työllistää nuoria suunnitellusti ja myös yritysten kesätyöllistäminen jäi aiempia vuosia vähäisemmäksi. Kaupungin yksiköihin työllistettiin 18 nuorta kahden viikon jaksoihin ja kesätyöseteleitä laitettiin maksuun 533 kpl. Kaupungin kesätyötukea sai siis yhteensä 551 nuorta.

Laadukkaat työllistymistä ja työllistämistä tukevat palvelut

Matalan kynnyksen palvelupisteet ja verkostoyhteistyön alustat

Nuorten Ohjaamo kokoaa alle 30-vuotiaiden työllistymistä, kouluttautumista ja hyvinvointia tukevat palvelut yhteen. Nuorten Ohjaamossa oli vuoden aikana noin 2900 asiointikertaa, joista noin puolet oli fyysisiä asiointikertoja Ohjaamolla. Koronapandemian vuoksi keväällä siirryttiin kokonaan etäohjauksen palveluihin ja syksyllä nuoret ovat voineet asioida taas kasvotusten Ohjaamolla. Yleisimmät käynnin syyt ovat työ- ja yrittäjäyys, koulutus ja opiskelu sekä talous.

Seurantatietojen mukaan Ohjaamon asiakkaista yli 200 nuorta työllistyi avoimille työmarkkinoille, 40 palkkatuella joko yksityiselle tai julkiselle sektorille, työkokeiluun ohjautui noin 100 asiakasta ja erilaisiin koulutuksiin ohjautui 220 nuorta. Kuntoutuksen palveluihin ohjautui 140 nuorta, sairauslomalle 90 nuorta ja eläkkeelle 16 nuorta. Yrittäjäyden aloitti 8 nuorta. Eduron palveluja tarjottiin 146 nuorelle. Seurantatietojen osalta tiedot saadaan vain niiltä nuorilta jotka ilmoittavat etenemisestään Ohjaamoon, joten seurantatiedoissa eivät näy kaikki tulokset. Ohjaamon asiakkaat antoivat saamastaan ohjauksesta kokonaisarvosanaksi 9,6 asteikolla 1-10.

Nuorisotyöttömyyden kasvuun on reagoitu muun muassa suunnittelemalla Lapin ELY-keskuksen kanssa nuorille suunnattuja työllistymistä edistäviä valmennuksia ja koulutuksia. Uudet palvelut rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriöltä saadulla lisämäärärahalla. Ohjaamossa nuorten asiakasmäärät ovat kasvaneet loppuvuotta kohti ja tarpeisiin on reagoitu vahvistamalla TE-palveluiden roolia ja resurssia Ohjaamossa.

Osaamo -hanke käynnistyi keväällä 2020. Osaamo toimii samoissa tiloissa Ohjaamon kanssa ja täydentää jo ennestään laajaa osaajajoukkoa vahvalla oppilaitosten panoksella. Osaamo tuo työllistymisen ja koulutuksen ohella entistä vahvemman panostuksen myös työnantajapalveluihin ja erityisesti rekrytointiin. Työllistymiseen johtavia ratkaisuja ei ole kyetty luomaan koronakriisistä johtuen täysin suunnitellussa määrin. Työnhakija-asiakkaiden osalta on korostunut tässä haastavassa työmarkkinatilanteessa alan vaihtoon ja uudelleen kouluttautumiseen liittyvät kysymykset.

Osaamo on onnistunut tavoittamaan kohderyhmänsä eli työnhakijat, työnantajat ja verkoston. Yhteinen toimintamalli fyysisenä ja digitaalisena alustana sekä yhteiset palvelut ovat edenneet odotetussa aikataulussa. Syksyllä käynnistyneen tilastoinnin jälkeen Osaamolla on käynyt 200 eri asiakasta. Asiakastytyväisyyskyselyn mukaan työnhakija-asiakkaat ovat olleet erittäin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Työnantajien ja verkoston osalta ei ole vielä tuloksia saatavilla.

Vuoden aikana valmisteltiin hankinta digitaalisesta asiakastyön järjestelmästä, jonka avulla alueen työnhakijoiden osaaminen ja työllistymismahdollisuudet saadaan aiempaa paremmin näkyviin ja yhteensovitettua. Hankittu ForeAmmatti järjestelmä tarjoaa myös täysin uudenlaisen työkalun vaikuttavuuden arviointiin sekä tiedolla johtamiseen.

Uusista, matalan kynnyksen toiminnoista parhaana esimerkkinä toimivat säännöllisesti järjestettävät työhaun aamukahvit, joissa aiheet vaihtelevat etäopiskelusta osatyökykyisyyteen ja yrittäjäyteen. Yhdessä kumppaneiden kanssa toteutetut tilaisuudet ovat tarjonneet helposti lähestyttävän vaihtoehdon sekä verkoston yhteistyölle että palveluja hyödyntäville asiakkaille.

Viime vuosina kaupunki on panostanut korjaavan työn lisäksi myös ennaltaehkäisevään työhön. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien määrä onkin viime vuosina tasaisesti vähentynyt

alle 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta. Vähennys on ollut koko maan keskiarvoa voimakkaampaa.

Tuetut työ- ja oppimisympäristöt osana työllistymisen polkua

Rovaniemen kaupunki hankki viime vuonna kaupunkikonserniin kuuluvalta Eduro-säätiöltä työllistymistä edistäviä palveluja 300:lle tuettuja työ- ja oppimisympäristöjä tarvitseville asiakkaalle. Asiakkaista avoimille työmarkkinoille työllistyi 18 henkilöä ja 12 asiakasta työllistyi palkkatuella joko Edurolle tai yksityiselle sektorille. Koulutuksen aloitti 83 asiakasta. Työ- ja toimintakyvyn arviointiin ohjautui 26 asiakasta ja muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin 29 asiakasta. Asiakkaista 30 keskeytti palvelun. Asiakastytytyväisyys palveluihin oli 4.75 asteikolla 1-5.

3.4. Kasvu ja kansainvälistyminen

Kasvu ja kansainvälistyminen vetovoimatekijän osalta toiminta painottuu yritysneuvontaan, yritysten ja kaupunkikonsernin yhteisiin toimenpiteisiin sekä edunvalvontaan.

Yritysneuvonta

Rovaniemen kaupunkikonsernin tarjoama yritysneuvonta sisältää seuraavat palvelut:

- yrityksen perustamiseen liittyvät neuvontapalvelut
- investointien ja rahoituksen suunnitteluun liittyvät neuvontapalvelupalvelut sisältäen Finveran, ely-keskuksen ja tekesin palvelujen markkinoinnin.
- yritysten ostoon ja myyntiin liittyvien sähköisten palvelujen markkinointi esim. yrityspörssi
- kilpailukyvyn, myynnin ja markkinoinnin sekä palvelujen tuotteistamiseen liittyvät kehittämispalvelut
- neuvonta hankerahoituksen hyödyntämiseen
- omistajavaihdoksiin liittyvät neuvontapalvelut
- sparrausmahdollisuuksien ja myyntipuhetilaisuuksien järjestäminen kasvuyrityksille
- kansallisten ja kansainvälisten verkosto- ja koulutustilaisuuksien järjestäminen
- yritysten yhteisten myynti- ja neuvottelumatkojen koordinointi

Yritysneuvonnan palvelujen tuottamisesta on vastannut pääsääntöisesti elinvoimapalvelujen yritysneuvontapalvelut Business Rovaniemi. Rovaniemellä rekisteröitiin vuoden 2020 aikana 436 uutta yritystä, mikä on 12 yritystä enemmän kuin viime vuonna. Yritysneuvontapalvelujen kysyntä kasvoi koronatilanteen myötä, kun yrityksiä neuvottiin mm. koronatuken haussa ja raportoinnissa. Business Rovaniemen yritysneuvontapalveluissa toteutui raportointikaudella noin 2450 yritysneuvontatapahtumaa. Yritysneuvontatapahtumiksi lasketaan varsinaisten tapaamisten lisäksi puhelimitse ja sähköpostilla annettu neuvonta.

Kaupungin yritysten kasvua ja kansainvälistymistä edistämään sekä omistajanvaihdostilanteiden tueksi otettiin vuonna 2020 käyttöön yritysneuvontapalveluseteli, jonka arvo on joko 2500 tai 5000 euroa (alv 0%). Setelin arvolla yritys voi ostaa järjestelmään hyväksytyiltä palveluntuottajilta asiantuntijapalveluita kehityshankkeidensa tueksi 20 % omavastuuosuudella. Setelillä tuetaan

samalla yksityisten yrityspalvelumarkkinoiden kehittymistä Rovaniemen seudulla. Seteleille järjestettiin kaksi hakukierrosta, joihin saatiin yhteensä 93 hakemusta. Kaupungin ko. tarkoitukseen myöntämän 150 000 euron määrärahan puitteissa seteli voitiin myöntää 45 yritykselle. Yrityspalvelusetelin käyttöä on päätetty jatkaa myös vuonna 2021.

Maaseutuyrityksille on käytössä 2 500 euron yritysseteli toimintansa kehittämiseen. Tukea voi saada joka toinen vuosi, mutta koronapandemiasta johtuen tukea voivat hakea kuluvana vuonna kaikki yritykset.

Rovaniemeläisille yrityksille on myönnetty vuoden 2020 aikana koronapandemiasta selviämisen tueksi Työ- ja elinkeinoministeriön myöntämiä yritystukia yhteensä 21,9 milj. euroa. Ko. tuista kuntien kautta kanavoidun yksinyrittäjien toimintatuen haku- ja käsittelyprosessi toteutettiin Business Rovaniemen kautta ja tätä 2 000 euron tukea myönnettiin 512 yritykselle yhteensä 1,0 milj. euroa; tuen haku päättyi 30.9.2020. Business Rovaniemi on tiedottanut ja avustanut yrityksiä myös muuta kautta kanavoitujen tukien saamiseksi. Businessrovaniemi.fi sivuston uudistus valmistui loppuvuodesta 2020 ja uusi asiakashallintajärjestelmä otettiin käyttöön loppuvuodesta.

Kansainvälistyminen

COVID-19 pandemian vuoksi maaliskuun jälkeiset kansainväliset tapahtumat sekä kokoukset ja konferenssit peruttiin tai siirrettiin pidettäväksi vuodelle 2021. Myynti ja markkinointitapahtumat siirtyivät sähköiseen verkkoon ja kansainväliset vierailut peruuntuivat kokonaan.

Rovaniemi on jäsen World Winter Cities Association for Mayors –verkostossa. Verkoston joka toinen vuosi pidettävä yleiskokous oli tarkoitus järjestää Rovaniemellä syksyllä 2020. Yleiskokous on siirretty järjestettäväksi marraskuussa 2021 ja sen valmistelu on käynnistetty yhteistyössä järjestön sihteeristön työstä vastaavan Sapporon kaupungin kanssa.

Rovaniemen kaupunki yhdessä useiden Arktisen neuvoston jäsenmaiden kaupunkien ja kuntien kanssa perustivat Arctic Mayors' Forum – verkoston allekirjoittamalla perustamisasiakirjan Akureyrissa Islannissa 10. lokakuuta 2019. Organisaation tarkoituksena on vahvistaa paikallishallintojen ääntä ja vaikuttamismahdollisuuksia arktisen alueen kehittämisessä. Järjestön kokouksia on toteutettu sähköisesti vuoden 2020 aikana.

Rovaniemen kaupunki osallistuu Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston rahoitukseen. Rovaniemen kaupunki osallistuu myös Lapin liiton ”Älykäs ja kansainvälistyvä Lappi” – hankkeeseen, jonka tavoitteena on sitouttaa kunnat mukaan verkostotoimintaan ja osaksi Lapin kansainvälistä ekosysteemiä sekä sitouttaa kunnat ja yritykset yhdessä kehittämään yrityksille kilpailukykyisiä toimintaympäristöjä hyödyntämällä EU-kehittämisinstrumentteja. Hankkeen toteutus ei pandemian vuoksi toteutunut suunnitellusti.

Edunvalvonta

Edunvalvonnassa keskitytään kaupungin luontaisista vahvuuksista ponnistavien kehittämishankkeiden eteenpäinviemiseen. Edunvalvonnan teemat liittyvät Rovaniemen asemaan arktisena pääkaupunkina, ja niiden tavoitteena on vahvistaa koko Lapin elinvoimaisuutta. Edunvalvonnassa tehdään yhteistyötä muiden Lapin kuntien kanssa.

Edunvalvonta on sisäänrakennettu elinvoimapalvelujen kaikkiin toimenpiteisiin. Toimenpiteiden tavoitteena on aina Rovaniemen asian edistäminen. Esim. logistiikkayhteysissä Rovaniemen kaupunki on antanut erilaisia lausuntoja vuosien aikana koskien lento- ja raideliikennettä. Jäämeren radan lobbaus yhdessä kansainvälisten kumppaneiden kanssa on ollut vahvaa. Yritysten sijoittumisessa Rovaniemi on valvonut etuaan mm. Invest in -hankkeissa ja Business Rovaniemi yrityspalvelutoiminnan kautta. Lisäksi elinvoimapalvelut antavat erilaisia lausuntoja Lappi -tason tai kansallisen tason strategioihin. Rovaniemen kaupungin edustus C21-työssä ja sen eri ryhmissä on Rovaniemen edunvalvontaa.

Visit Rovaniemi on myös edunvalvontaorganisaatio matkailun toimialalla. Visit Rovaniemi käy vuosittain neuvottelut sekä VR:n että Finnairin kanssa. Yhteistyö myös muiden lentoyhtiöiden kanssa on ollut vahvaa. Visit Rovaniemi tekee vahvaa yhteistyötä Visit Finlandin ja kansainvälisten matkanjärjestäjien kanssa.

Hanketoiminta

Hanketoiminnalla on merkittävä rooli alueen kehittämisessä. Vuonna 2020 käynnissä olevien hankkeiden määrä elinvoimapalvelujen toimialalla oli 17 kpl ja hankkeiden kokonaisvolyymi oli noin 10,4 milj. euroa. Lisäksi vuonna 2020 on valmisteltu hankkeita, jotka käynnistyvät vasta vuonna 2021. Tästä esimerkkinä ”Kansainvälisen arktisen muotoilupääkaupungin palvelumallin luominen” – hanke.

Lista vuonna 2020 käynnissä olevista hankkeista on liitteenä (liite 1)

3.5. Markkinointi

Kaupunkikonsernissa markkinoinnin tavoitteena on vahvistaa kuvaa Rovaniemestä elinvoimaisena arktisena pääkaupunkina ja Joulupukin virallisena kotikaupunkina. Markkinointitoimenpiteillä tuetaan kaupunkistrategian tavoitteita, joiden mukaan kaupungissa on sujuvat ja asukaslähtöiset palvelut, elämyksellinen ja toimiva elinympäristö sekä elinvoimaiset ja monipuoliset elinkeinot. Tavoitteena on, että Rovaniemi tunnetaan turvallisena ja vetovoimaisena matkailu-, kulttuuri-, liikunta- ja tapahtumakaupunkina sekä houkuttelevana investointien kohteena.

Kaupunkimarkkinointi

Rovaniemen kaupungin brändiuudistus valmistui vuonna 2020. Rovaniemi – Arktinen pääkaupunki brändillä on tavoitteena luoda kaikkia rovaniemeläisiä ja vierailijoita yhtenäisellä tavalla puhutteleva brändi, jonka avulla elinvoimaisen kaupungin veto- ja pitovoima kasvaa. Brändityö pohjautui Rovaniemen vahvuuksiin, olemassa oleviin brändeihin ja kaupunkistrategiaan. Brändityössä hyödynnettiin ulkopuolisten asiantuntijoiden lisäksi laajoja asukkaille ja yrityksille suunnattuja kyselyjä. Rovaniemen brändikirja ja uusi visuaalinen ilme valmistuivat keväällä 2020.

Kaupunkimarkkinointi on vahvasti verkkopohjaista. Rovaniemen kaupungin verkkopalvelu uudistui uuden kaupunkibrändin mukaiseksi vuonna 2020. Valtaosa kaupunkimarkkinoinnista tehdään käyttämällä kaupungin omia kanavia.

Vuonna 2020 uusittiin yrityspalveluiden brändi-identiteetti sekä vahvistettiin kaupungin elinvoimapaalveluiden saavutettavuutta tuottamalla Business Rovaniemen uudet verkkopalvelut, jossa digitaalisia palveluja lisättiin alueella toimiville, investoiville ja tänne sijoittuville yrityksille. Uusille nettisivuille koottiin kaikki kaupungin yritys- ja elinkeinopalvelut sekä luotiin sähköiset haku- ja palvelukanavat mm. yrityspalvelusetelille. Samalla lisättiin yrityspalveluiden näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa.

Matkailumarkkinointi

Visit Rovaniemi on tehnyt matkailumarkkinointia yhteistyössä alueen yritysten, lentoyhtiöiden, Visit Finlandin ja matkanjärjestäjien kanssa. Visit Rovaniemen yritysosakkaiden määrä oli vuoden 2020 lopussa 210 yritystä.

Matkailumarkkinointia tehdään pääsääntöisesti kansainvälisesti ja sähköisten verkkosisältöjen rooli kasvaa entistä enemmän. Erityisesti COVID -19 pandemian aikana markkinointitoimenpiteet ovat siirtyneet pääsääntöisesti verkkopohjaisiksi, minkä vuoksi sisäistä videon ja kuvan tuotantokapasiteettia on nostettu ja sanallisen viestimisen määrää on tehostettu. Visit Rovaniemi on ottanut käyttöön Mynewsdesk – uutishuonepalvelun, minne on koottu erilaisia sisältöjä kuten kuvia, artikkeleita, uutisia ja videoita. Matkailuneuvonnan rooli sähköisen sisällön tuottajana on kasvanut perinteisen neuvonnan ja välitysmyyntin rinnalla. Visit Rovaniemen sähköisten kanavien käyttäjämäärät ovat kasvaneet vuonna 2020.

Visit Rovaniemi on osallistunut useisiin kansainvälisiin myynti- ja messutapahtumiin. Ennen pandemiaa kasvokkain pidettyjä tapahtumia olivat Matka2020 – yhteismessuosaston ja MEET2020 myyntitapahtuman koordinointi. Merkittävä kampanja oli Visit Rovaniemen ja Turkish Airlinesin yhteistyö Aasian markkinoilla. Virtuaalisia myyntitapahtumia on järjestetty mm. Pohjois-Amerikassa, Aasiassa sekä Euroopan eri alueille. Rovaniemi valittiin Lonely Planet julkaisijan kilpailussa Euroopan parhaaksi talvimatkailukohteeksi vuonna 2020.

Pandemia on vauhdittanut matkailun muutosta ja markkinoinnin pääpaino on siirtynyt kotimaahan sekä lähialueille luonto- ja kulttuurituotteet kärkenä. Kotimaan kampanja on toteutettu jouluaikaan televisio- ja radiomainontana sekä kesällä yhteiskampanjana Onni-bussin kanssa. Lähialuekampanjointia on tehty mm. Venäjälle ”Neighbour in the North” – museokampanjan avulla.

Matkailun kestävä ja vastuullinen kehittäminen ovat nousseet kehittämisen kärjiksi. Rovaniemen kaupunki on mukana kansainvälisessä hankkeessa, jossa 9 eurooppalaista kaupunkia rakentaa kestävä matkailua pandemian jälkeiseen aikaan. Noin 30 rovaniemeläistä yritystä on mukana Visit Finlandin Sustainable Travel Finland – ohjelmassa, jota alueellisesti koordinoi Visit Rovaniemi.

Pandemian myötä matkailun toimialalla on noussut vahvasti esiin terveysturvallinen matkailu, missä Lappi on ollut edellä kävijä. Lapin sairaanhoitopiirin, Lapin matkailuelinkeinon ja House of Laplandin toteuttama LEXIT – hanke on saanut laajasti kiitosta ja herättänyt mielenkiintoa myös kansainvälisesti.

Sijoittumismarkkinointi

Sijoittumismarkkinointi on ollut osa Rovaniemen edunvalvontaa eri kansallisissa tai kansainvälisissä tilaisuuksissa, missä Rovaniemen mahdollisuuksia ja kasvua on esitelty eri esitysten muodossa. COVID -19 pandemian vuoksi näitä tapahtumia ei maaliskuun jälkeen ole ollut. Business Rovaniemi on vastannut n. 10 investointeja koskeviin eri tiedusteluihin, mikä on merkittävästi vähemmän kuin edellisenä vuotena. Business Rovaniemen verkkopalveluihin on nostettu investointimarkkinointi vahvemmin esiin ja yhteistyötä on tiivistetty House of Laplandin kanssa.

House of Lapland – ohjelmat

Rovaniemen kaupunki on osallistunut House of Lapland – markkinointi ja viestintätalon ohjelmiin vuonna 2020. House of Laplandin markkinointiviestintä keskittyy verkkoviestintään sisältäen ostettuja kampanjoita ja vahvaa sisällöntuotantoa. House of Laplandin verkkosisällöt löytyvät osoitteesta www.lapland.fi

Talent Boost – osaajamarkkinointiin suunnattu ohjelma

Osaajamarkkinoinnin tavoitteena on Lapin brändääminen houkuttelevana asuinpaikkana ja näin helpottaa osaavan työvoiman saantia alueelle. Tervetuloa Lappiin – kampanja on käynnissä House of Laplandin verkkopalvelussa ja Lappia tuodaan esille sosiaalisen median verkostoissa. House of Lapland moderoi keskustelua eri kanavissa ja niistä Mun Lappi: Elämää Lapissa – ryhmä on kasvanut yli 4400 jäsenen aktiiviseksi ryhmäksi, jossa Lappiin muuttoa suunnittelevat, juuri Lappiin muuttaneet ja Lapissa jo asuvat kohtaavat toisensa.

House of Lapland on valmistellut loppuvuonna 2020 Lapin veto- ja pitovoimaan liittyvän hankkeen ”Lapland Talent Attraction”, jonka tavoitteena on tehdä erilaisia laajoja markkinointikampanjoita asukkaiden ja osaavan työvoiman houkuttelemiseksi Lappiin.

Business Lapland – ohjelma

Ohjelma tavoitteena on Lapin brändääminen kasvavana arktisen liiketoiminnan keskuksena sekä houkutella alueelle yritystoimintaa ja sijoittajia. Toiminnan pääpaino on kohdennetussa sähköisessä viestinnässä ja sisältömarkkinoinnissa. Markkinointiviestinnän välineinä käytetään lehdistötiedotteita, uutiskirjeitä ja sosiaalista mediaa. Sisältömarkkinoinnissa nostetaan esille yritysten menestystarinoita sekä ajankohtaisia teemaan liittyviä artikkeleja.

Toimialoista vahvimmin ovat esillä matkailu, teolliset alat, tutkimus, kehitys ja testaustoiminta. Sisältöteemoina ovat kestävä liiketoiminta ja luontosuhde sekä ainutlaatuiset olosuhteet, rohkea kehittäminen, investointikohteet ja myynnissä olevat yritykset.

Osa Business Lapland – ohjelmaa on erillisrahoitteinen Kiina – ohjelma, jonka puitteissa on toteutettu kampanjoita kiinalaisissa sosiaalisen median kanavissa.

Matkailun kasvuohjelma

Matkailun kasvuohjelman tavoitteena herättää suuren sekä kansallisen että kansainvälisen yleisön kiinnostus Lapin kesää kohtaan sekä kiinnostuksen ohjaaminen Lapin omiin digitaalisiin kanaviin. Matkailun kasvuohjelman toimenpiteet ovat liittyneet vaikuttajamarkkinointiin sekä Sound of

Lapland – hankkeen toimenpiteisiin. Sound of Lapland ja siinä tuotettu lappilainen äänimaailma SCAPES voittivat kultaa Kuntamarkkinoinnin SM-kisoissa. Lisäksi Sound of Lapland – SCAPES -albumi sai kultaa vuoden parhaat luovat työt palkitsevassa Vuoden Huiput 2019 -kilpailussa kokemuksellisen muotoilun kategoriassa sekä hopeaa ääni-sarjassa.

Sound of Lapland – kampanjan kokemuksia ja onnistumista jatketaan Remixing Lapland kampanjakokonaisuudella, johon sisältyi mainontaa videon, kuvaparien ja tuotekuvien avulla sosiaalisen median kanavissa sekä Googlen alustoilla. Lisäksi kampanjan aikana julkaistiin sosiaalisen median filter ja kappale Spotifyssa.

Film friendly -ohjelma

Film friendly -ohjelma jatkaa Lapin elokuvakomission työtä tavoitteenaan profiloida Lappi kiinnostavana suurtuotantojen kuvauspaikkana erityisesti Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Ohjelman puitteissa osallistutaan eri media- ja filmialan myyntitapahtumiin. Vuonna 2020 julkaistiin uusi lokaatiopalvelu sekä Lapissa kuvattuja tuotantoja esittelevä Showreel – video. Film Friendly – ohjelmassa tärkeänä toimenpiteinä ovat elokuva-alan osaajien vierailut Lapissa, tuotantopaikkojen markkinointi ja tuotantokyselyihin vastaaminen.

Rovaniemellä kuvatut suurimmat ja näkyvimvät tuotannot olivat Gordon, Gino and Fred: Desperately Seeking Santa ja kiinalainen pitkä elokuva I Remember. Muita tuotantoja oli eri tv-sarjojen jaksot, musiikkivideot ja mainostuotannot.

Vuoden 2020 aikana käytiin laajat neuvottelut Lapin eri toimijoiden kanssa House of Laplandin toimintamallista. Yhtiön hallitus päätti syksyllä muuttaa yhtiön toimintamallia niin, että toimintaan osallistuvat kunnat solmivat yhtiön kanssa palvelusopimuksen yleisluonteisen avustusrahoituksen sijasta. Palvelusopimus mahdollistaa selkeämmän tavoitteiden asettamisen ja helpottaa tavoitteiden toteutumisen seuranta. Palvelusopimuksen tekeminen edellyttää House of Laplandin muuttamista sidosryhmäyhteyksiksi.

Tavaramerkit

Rovaniemen kaupunki on rekisteröinyt kaksi tavaramerkkiä kansainvälisesti. The Official Hometown of Santa Claus® ja Arctic Design Capital®. Lisäksi Rovaniemellä on oikeus käyttää statusta Olympic Training Centre Rovaniemi. The Official Hometown of Santa Claus® on pääviesti kansainvälisessä markkinoinnissa erityisesti matkailun toimialalla. Muita viestejä käytetään kohderyhmäkohtaisesti.

The Official Hometown of Santa Claus® - tavaramerkin kansainväliset rekisteröinnit on uudistettu vuonna 2019 ja ne ovat pääsääntöisesti voimassa seuraavat kymmenen vuotta.

Joulubrändin osalta joulupukin esiintymiset ja joulutapahtumat siirtyivät sähköiseen verkkoon. Joulupukki esiintyi videonäyttöjen kautta mm. Japanissa, Puolassa, Italiassa, Unkarissa ja Etelä-Koossa. Näiden lisäksi joulupukkipalvelujen tarjoajat kehittivät uudeksi tuotteeksi etätapaamisen joulupukin kanssa. Laajaa näkyvyyttä sai myös Finnairin ja Visit Rovaniemen toteuttama virtuaalilento Rovaniemelle.

Arctic Design Capital – tavaramerkin näkyvin toiminta on Arctic Design Week – tapahtuman toteutus. Hybridimallilla toteutettava Vuoden 2021 ADW -kulttuuri- ja muotoiluviikon valmistelu

käynnistettiin yhteistyössä mm. World Design Week -verkoston kanssa. Tavoitteena lisätä kansainvälisyystasoa sekä vahvistaa vastuullisuus teemaa. Arktisen muotoilupääkaupungin palvelumallin luominen -hankkeelle on haettu rahoitus ja hanke käynnistyy vuonna 2021. Kansainvälinen verkostoyhteistyö sekä kumppanuus- kaupunkien kanssa tehtävä yhteistyö on jatkunut verkkoympäristössä.

Olympic Training Centre Rovaniemi statusta on tuotu esille ennen muuta Business Finlandin talviurheiluun osaamisen vientiin keskittyvässä Finland Winter Sports Cluster – toiminnassa. COVID-19 pandemia on siirtänyt kaiken toiminnan virtuaalisiksi ja talviurheiluosaamisen markkinointi oli vuonna 2020 vähäistä. Vuosi 2020 Rovaniemi sai käyttöönsä European City of Sport – statuksen, mutta kansainväliset kisatapahtumat pääsääntöisesti joko siirrettiin pidettäväksi vuonna 2021. Tästä syystä Rovaniemi säilyttää European City of Sports – asemansa vuonna 2021.

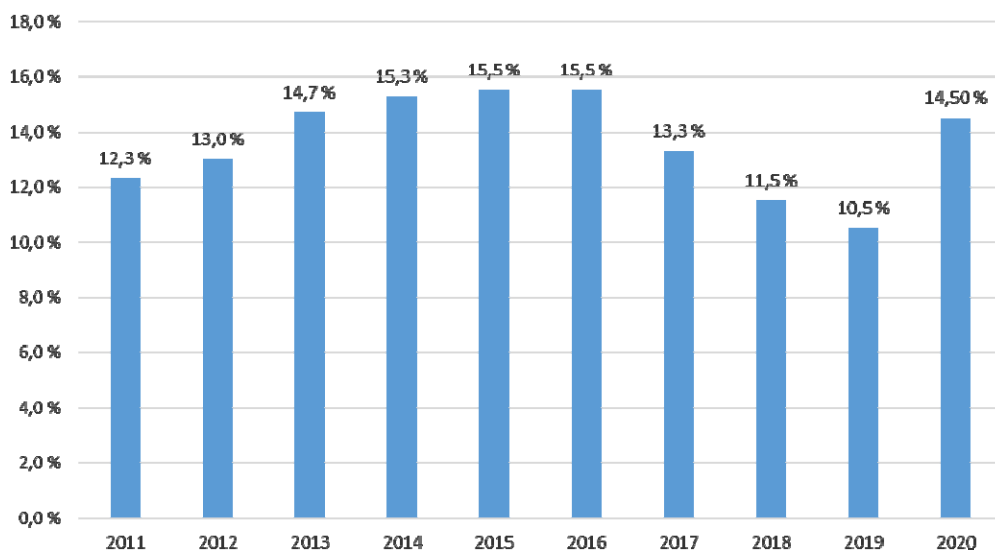
4. KASVUOHJELMAN TOTEUTUMISEN MITTARIT

Rovaniemen kasvuohjelman toteutumisesta seurataan samoilla mittareilla kuin kaupunkistrategian ja talousarvio seurannassa. Kasvuohjelman raportoinnissa käytetään niitä lukuja, jotka tilastokeskus on julkaissut sekä mahdollisia erityisselvityksiä. Kasvuohjelman raportissa pyritään tuomaan esille myös pidemmän aikavälin kehitys.

Työttömyysasteen pieneneminen

Työttömyysasteen vuosikeskiarvo Rovaniemellä oli 14,5 prosenttia vuonna 2020. Työttömyysaste kasvoi neljällä prosenttiyksiköllä verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan.

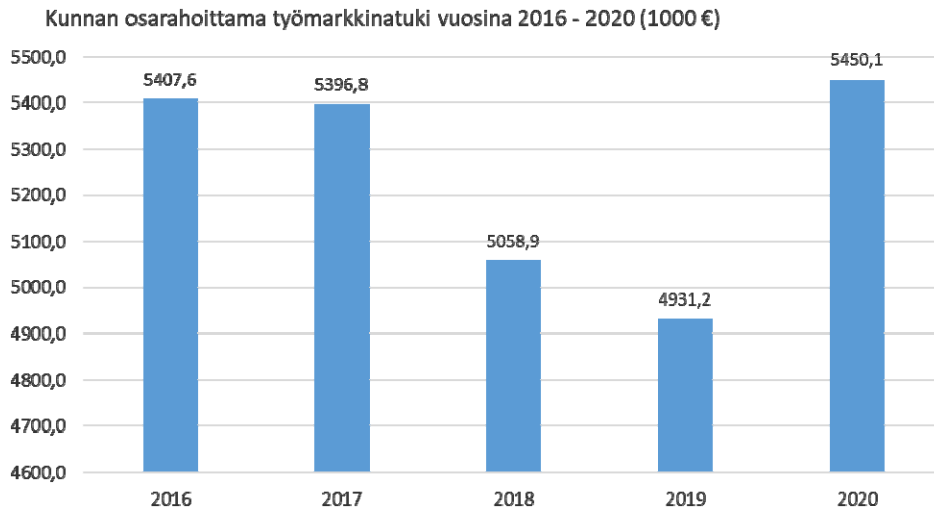
Työttömyysasteen vuosikeskiarvo Rovaniemellä 2011 - 2020

Työmarkkinatuen rahoitusosuuden kehitys

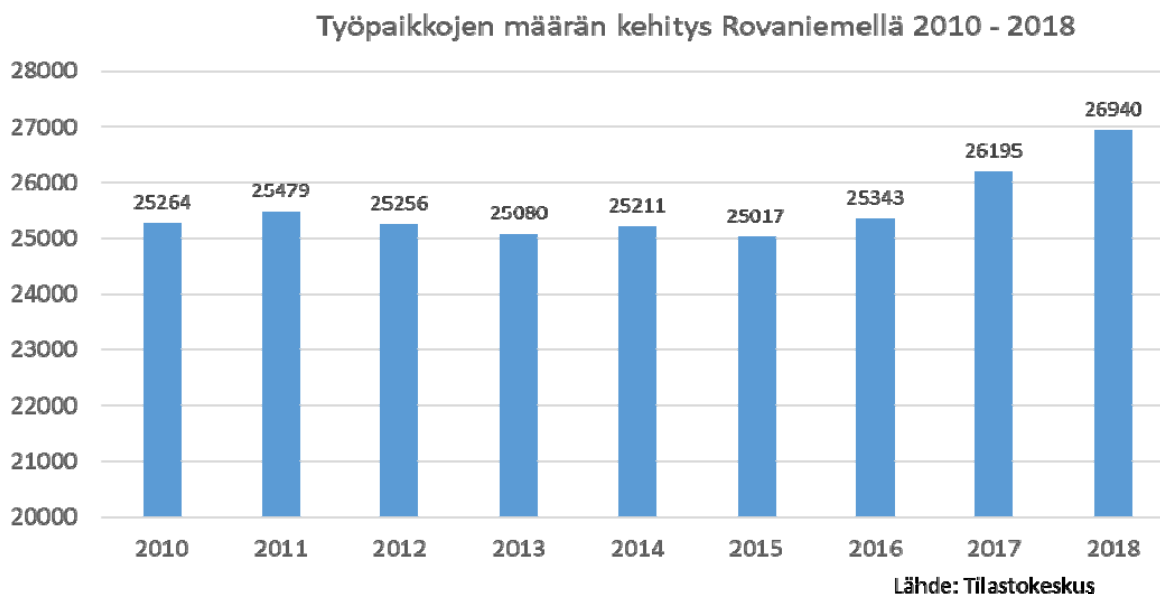
Työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi 518 000€ (+11 %) vuoteen 2019 verrattuna. Työmarkkinatuen rahoitusosuus kasvoi kuitenkin koko maan (+18 %) sekä Lapin (+18 %) keskiarvoa vähemmän. Nousuun vaikutti heikentyneen työllisyystilanteen lisäksi aktiivimallin poistuminen, yrittäjien

väliaikainen oikeus työmarkkinatukeen, työmarkkinatukeen tehty tasokorotus sekä kevään aikana palvelutuotannon alas ajaminen. Koko maassa kasvoi erityisesti 300–499 päivää työmarkkinatukea saaneiden kuntarahoitusosuus (+26 %), Rovaniemellä kasvua tässä kohderyhmässä vain +5 %. Myös yli tuhat päivää työmarkkinatukea saaneiden rahoitusosuuden kasvu oli Rovaniemellä maltillisempaa kuin koko maassa keskimäärin. Työmarkkinatuen saajien määrä on hieman vähentynyt vaikka koko maassa saajien määrä on kasvanut.

Työpaikkojen määrän kasvu

Tilastokeskuksen viimeisin tieto työpaikkojen määrästä on vuodelta 2018, jolloin Rovaniemen työpaikat kasvoivat 745:lla verrattuna edelliseen vuoteen. Kasvua oli lähes 3 prosenttia.

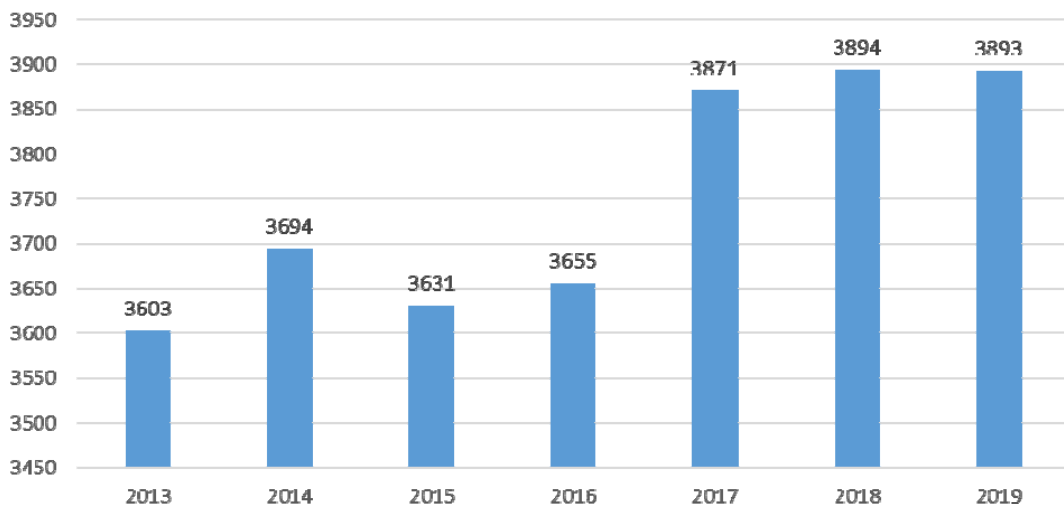

Yritystoimipaikkojen määrä

Yritysten toimipaikkojen määrästä viimeisin tilastokeskuksen tieto on vuodelta 2019. Toimipaikkojen määrä Rovaniemellä väheni ko. vuonna 1 toimipaikalla. Kaikkien yritysten

toimipaikkojen liikevaihto oli yhteensä yli 3,3 miljardia euroa vuonna 2019 ja liikevaihto kasvoi 6 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen.

Yritysten toimipaikat Rovaniemellä 2013 - 2019 (lkm)

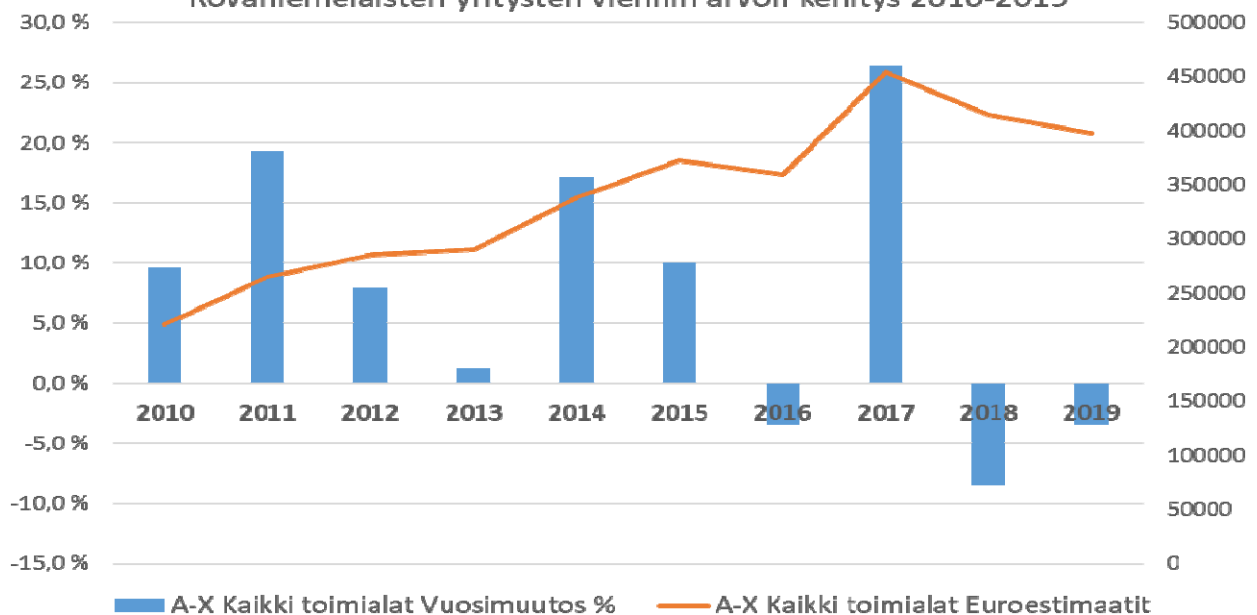

Lähde: Tilastokeskus

Yritysten viennin arvon kehitys

Viimeisimmät tilastokeskuksen tiedot yritysten vientimääristä ovat vuoden 2020 ensimmäiseltä kvartaalilta, jolloin viennin määrä oli 14 prosentin laskussa.

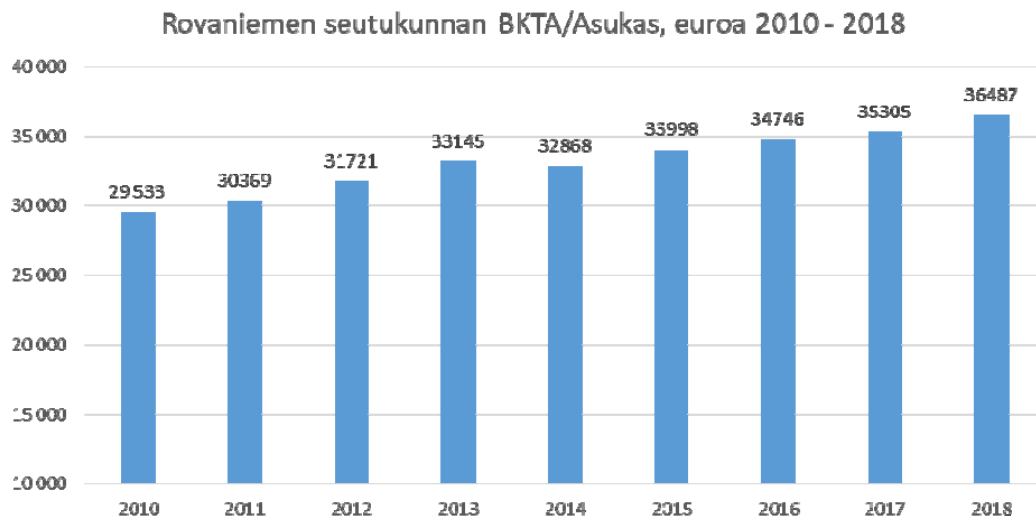
Rovaniemeläisten yritysten viennin arvon kehitys 2010-2019

Lähde: Tilastokeskus

Alueellisen bkt:n kehittyminen

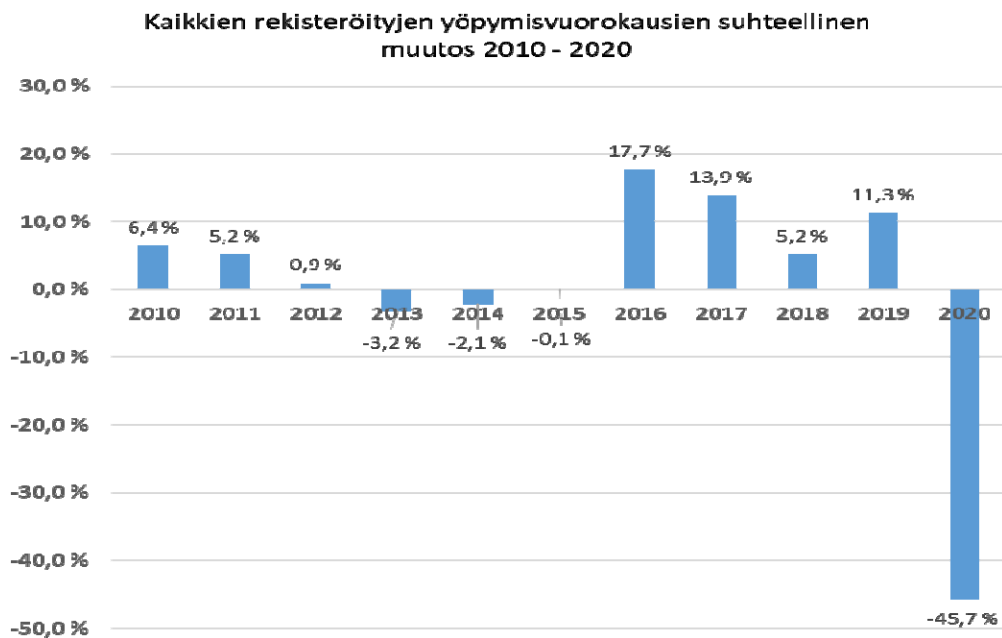
Viimeisin tieto Rovaniemen seutukunnan bruttokansantuotteesta/asukas on tilastokeskukselta vuodelta 2018.

Lähde: Tilastokeskus

Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien kasvu

Rekisteröidyt yöpymiset ovat vähentyneet 46 prosenttia vuonna. Yöpymismäärien lukumääräinen vähennys vuonna 2020 oli noin 337 500 verrattuna vuoteen 2019.

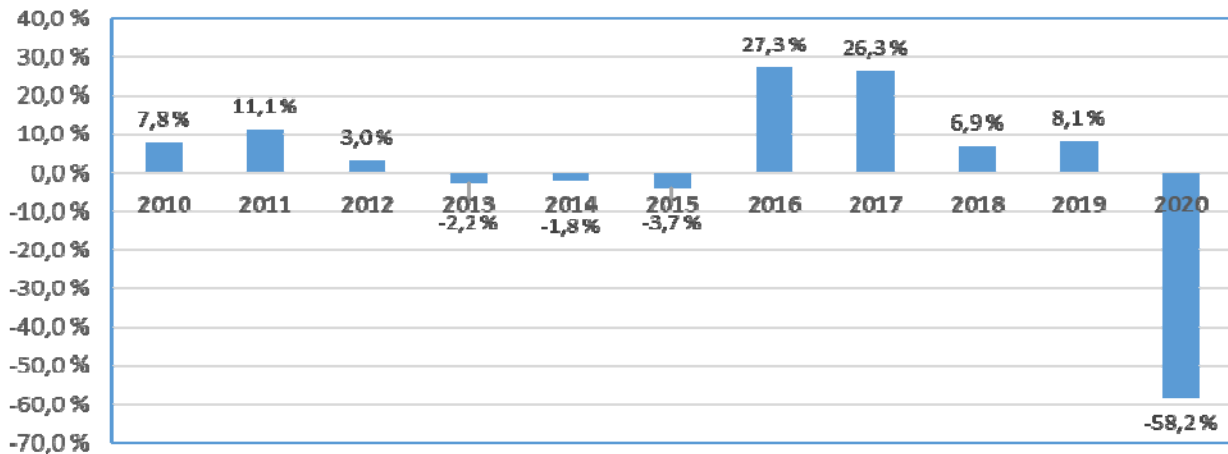

Lähde: Tilastokeskus/Matkailutilasto Rudolf

Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisvuorokausien määrä

Kansainväliset rekisteröidyt yöpymisvuorokaudet vähenivät 58 prosenttia vuonna 2020. Lukumääräisesti vähennys oli lähes 279 00 verrattuna edelliseen vuoteen.

Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisvuorokausien suhteellinen kehitys
Rovaniemellä
2010 - 2020

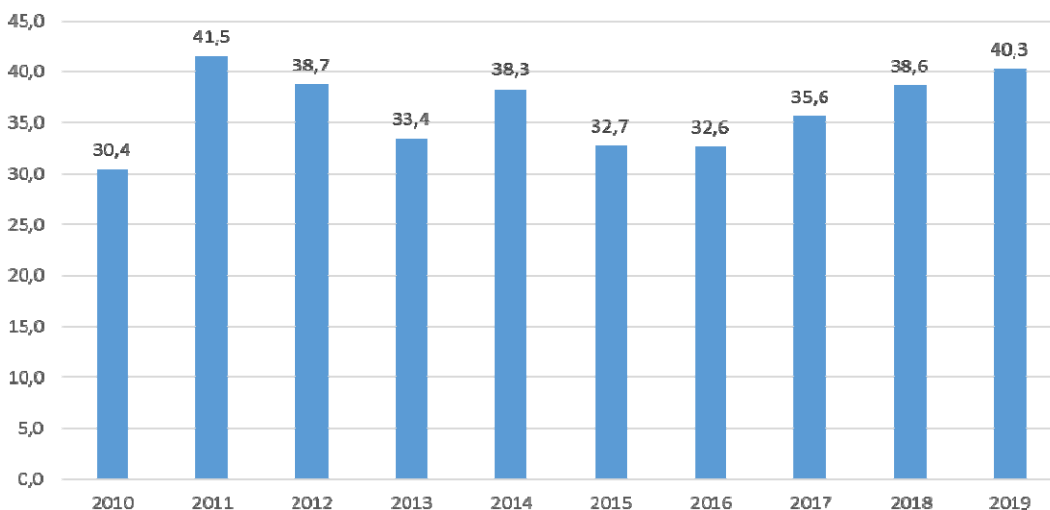

Lähde: Tilastokeskus

Tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen kasvu

Rovaniemen seudun tutkimus- ja kehittämismenot olivat viimeisen tiedon vuodelta 2019 mukaan noin 40 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehittämismenot jakaantuvat seuraavasti; korkeakoulut 26 m€, muu julkinen sektori 6 m€ ja yritykset 8 m€.

T&K-menot Rovaniemellä 2010 - 2019 , miljoonaa euroa

Lähde: Tilastokeskus

Kansainvälinen medianäkyvyys

Rovaniemi on ollut esillä kansainvälisessä toimituksellisessa mediassa 9120 kertaa. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 44 prosenttia. Rovaniemen kansainvälinen medianäkyvyys oli poikkeuksellisen suuri vuonna 2019 Rovaniemellä järjestettyjen arktisten kokousten vuoksi.

